

MERTHYR TYDFIL
County Borough Council

Cyngor Bwrdeistref Sirol
MERTHYR TUDFUL

POLISI AR GYFER DARPARU CLUDIANT O'R CARTREF I'R YSGOL

2019/20

TREFNU CLUDIANT O'R CARTREF I'R YSGOL

Yr Adran Trafnidiaeth Integredig sy'n trefnu darpariaeth cludiant cartref i'r ysgol. Dylid cyfeirio unrhyw ymholiadau sy'n ymwneud â chludiant cartref i'r ysgol at yr Adran Trafnidiaeth Integredig, Ffôn: 01685 726288.

POLISI CLUDIANT YSGOLION

Mae Deddf Addysg 1996 (fel y'i diwygiwyd) yn pennu'r gyfraith am bresenoldeb disgyblion yn yr ysgol ac mae 'Mesur Teithio Dysgwyr (Cymru) 2008 (y 'Mesur') yn pennu'r darpariaethau cysylltiedig ar gyfer cludo dysgwyr yng Nghymru a chaiff y rhain eu hadlewyrchu yn y Polisi hwn.

I ddisgyblion o oedran addysg orfodol (5-16) mae dyletswydd statudol ar Gynghorau i:

“Gwneud trefniadau o'r fath ar gyfer darparu cludiant ac fel arall fel y maen nhw'n ei ystyried yn angenrheidiol, neu fel y bydd yr Ysgrifennydd Gwladol yn ei orchymyn, ar gyfer hyrwyddo presenoldeb pobl sy'n derbyn addysg..., a dylid darparu unrhyw gludiant a ddarperir yn ôl trefniadau o'r fath yn rhad ac am ddim.”

Mae Cyngor Bwrdeistref Merthyr Tudful yn bwriadu darparu system gludiant fydd yn ceisio cludo disgyblion yn ddiogel, yn gyfforddus ac yn urddasol. Bydd yr egwyddorion hyn yn berthnasol i'r holl wasanaethau sydd wedi'u contractio gan y Cyngor.

Os, o ganlyniad i leihau meintiau dosbarthiadau, na all disgybl sy'n byw o fewn dalgylch diffiniedig ysgol gael lle yn yr ysgol honno, er mai'r ysgol honno oedd dewis y rhieni/gofalwyr, rhoddir ystyriaeth, ar sail achosion unigol, a ddylid darparu cludiant am ddim i'r plentyn hwnnw. Y ffactorau i'w hystyried fydd y pellter y mae'n rhaid i'r plentyn deithio o'r cartref i'r ysgol, natur y daith e.e. anhawster, hyd, cost, a oes bws ysgol ar gael, a oes cludiant cyhoeddus ar gael a pha mor aml, amgylchiadau penodol y plentyn (a yw'r plentyn yn anabl) a pha mor agos mae ysgolion eraill.

1. YMRWYMIAD DISGYBLION, RHINIEN A CHLUDIANT YSGOL

Mae diogelwch ar gludiant ysgol yn gyfrifoldeb i bawb ar y cyd gan gynnwys disgyblion, ysgolion, cwmnïau cludiant a'r Cyngor. Mae'r Cyngor wedi paratoi llyfryn bychan yn unol â chanllaw statudol y Cod Ymddygiad wrth Deithio yn amlinellu'r cyfrifoldebau hyn a'r hyn a ddisgwylir gan bob un. Bydd copi o'r llyfryn yn cael ei roi i bob disgybl yr ystyrir ei fod yn gymwys i gael cludiant o'r cartref i'r ysgol ar ddechrau'r ddarpariaeth.

2. DIOGELWCH CORFFOROL

Rhaid cludo pob plentyn yn ddiogel a dylai contractwyr sicrhau, os yw'n briodol, bod gwregys diogelwch cywir, harnais neu ddyfais ddiogelu briodol arall yn cael eu gwisgo. Cyfrifoldeb y gyrrwr yw sicrhau bod plant 3-13 oed yn gwisgo gwregys diogelwch os oes un wedi'i osod. Byddai plant 14 oed a hŷn yn gyfrifol eu hunain am wisgo gwregysau os oes rhai wedi eu gosod. Lle bo'n angenrheidiol, yn ychwanegol at wasanaethau'r gyrrwr, bydd trefniadau wedi'u gwneud i ddarparu hebryngydd (neu hebryngwyr) ar bob cerbyd heblaw'r rhai hynny sy'n teithio'n ôl ac ymlaen i ysgolion uwchradd. Yn unol â gweithdrefnau arferol yr Adran bydd yr holl yrrwr a hebryngwyr yn atebol i wiriadau arferol y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd sy'n berthnasol i bob person sy'n dod i gysylltiad dyddiol gyda phlant o fewn maes cyfrifoldeb y Cyngor. Bydd gofyn i gontractwyr sicrhau bod gweithdrefnau diogelwch rhagnodedig yn cael eu gweithredu bob amser a bod eu staff yn ymwybodol o'u rhwymedigaethau.

Bydd y contractwr yn darparu gyrrwr a/neu hebryngydd ac ni fydd yn caniatáu i unrhyw berson yrru'r cerbyd heblaw bod gan y person perthnasol yr holl drwyddedau angenrheidiol yn unol â thelerau'r cytundeb.

Bydd y contractwr yn arwyddo cytundeb ysgrifenedig gorfodol gyda phob gyrrwr a/neu hebryngydd a fydd yn pennu'r canlynol:

- hyd y mae'n bosibl, dyletswydd bersonol y gyrrwr a/neu'r hebryngydd fydd sicrhau ymddygiad da gan y disgyblion pan fyddan nhw yn y cerbyd neu wrth fynd i mewn neu allan o'r cerbyd ac y byddan nhw'n rhoi gwybod ar unwaith i'r pennaeth neu aelod dynodedig o staff yr ysgol berthnasol am unrhyw achosion o ymddygiad afreolus. Bydd y gyrrwr neu'r hebryngydd yn sicrhau hefyd bod yr holl ddisgyblion yn aros yn eu seddau pan fydd y cerbyd yn symud;
- mae disgyblion nad yw eu hymddygiad, wrth deithio'n ôl ac ymlaen i'r ysgol, o safon dderbyniol, yn agored i golli eu darpariaeth o gludiant rhad ac am ddim. Gall unrhyw achosion o ddifrod i'r cerbyd sydd wedi'i brofi arwain at gais ar i'r rhiant gyfrannu at gost unrhyw waith trwsio;
- ni chaiff y gyrrwr a/neu'r hebryngydd ddefnyddio iaith anweddus, ysmegu na chario sigâr, sigarét, e- sigarét neu bibell wedi'u tanio pan fydd y plant yn y cerbyd;
- bydd y gyrrwr a/neu'r hebryngydd ei hun yn agor a chau drws/drysau'r cerbyd, a sicrhau eu bod wedi'u cau'n gywir, cyn ac ar ôl i unrhyw deithiwr fynd i mewn, neu ddod allan o'r cerbyd, a bydd yn sicrhau bod hyn i gyd yn cael ei wneud yn ddiogel;
- yn ôl telerau'r cytundeb, bydd gofyn i bob gyrrwr a hebryngydd fod wedi mynychu cwrs hyfforddi wedi'i ddarparu neu ei gymeradwyo gan y Cyngor, os ystyrir bod hyn yn angenrheidiol;
- bydd y gyrrwr yn gwisgo neu'n cario'r drwydded/bathodyn priodol a roddwyd iddo ef neu hi wrth weithredu'r cytundeb hwn.

3. MYND I MEWN AC ALLAN O GERBYDAU

Mae Llywodraeth Cymru'n ystyried ei bod yn arfer da i brifathrawon sicrhau bod goruchwyliaeth wrth i ddisgyblion fynd i mewn ac allan o gerbydau y tu allan neu wrth ymyl adeiladau'r ysgol. Bydd lefel yr oruchwyliaeth yn dibynnu ar amgylchiadau lleol ac oed y disgyblion.

4. YMDDYGIAD DISGYBLION

Mae ymddygiad drwg ar gludiant ysgol yn beryglus i ddisgyblion, y gyrrwr, hebryngwyr a defnyddwyr eraill ar y ffyrdd. Gall hefyd beri nad yw cwmnïau'n tendro am wasanaethau ysgol. Er mwyn gwella diogelwch ar gludiant ysgol drwy fynd i'r afael ag ymddygiad annerbyniol, mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi 'Cod Cymru Gyfan Ymddygiad wrth Deithio'. Mae'r Cod statudol yn hyrwyddo teithio diogel i bob dysgwr drwy amlinellu'r safonau ymddygiad sy'n ofynnol. Felly, mae'r Cyngor yn gweithio gydag ysgolion a chontractwyr i annog ymddygiad da ar wasanaethau cludiant.

5. GOFYNION O RAN CERBYDAU

Bydd y contractwr yn darparu cerbyd modur sy'n foddhaol i'r Awdurdod ac sy'n addas ym mhob agwedd i ddiben y cytundeb. Bydd y cerbyd a ddarperir yn lân ac mewn cyflwr da. Bydd y contractwr hefyd yn sicrhau bod y cerbyd yn cydymffurfio â'r rheoliadau a wnaed o dan neu yn rhinwedd y Deddfau Traffig Ffyrdd a Deddf Teithwyr Cyhoeddus 1981, neu Ddeddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976 neu Reoliadau Traffig Ffyrdd (Adeiladwaith a Defnydd) (Gwelliant) (Rhif 2) 1996, sy'n weithredol ar hyn o bryd neu fel arall fel y bo'n berthnasol.

Rhaid i'r contractwr gydymffurfio ag unrhyw Ddeddf, Rheoliad neu Gyfarwyddyd sy'n weithredol ar hyn o bryd, neu sydd i gael eu gweithredu yn y dyfodol.

Rhaid i gerbydau â mwy nag wyth sedd i deithwyr fod wedi'u trwyddedu fel Cerbyd Gwasanaeth Cyhoeddus, ac mae'n rhaid i gerbydau ag wyth neu lai o seddau i deithwyr fod wedi'u trwyddedu fel Cerbydau Hurio Preifat neu Gerbydau Hacni.

Rhaid i unrhyw gerbyd sydd wedi'i ddarparu yn unol â thelerau'r cytundeb fod, ar bob adeg rhesymol, ar gael i'w archwilio gan swyddog awdurdodedig o'r Cyngor Bwrdeistref Sirol, neu gorff statudol.

Bydd yn rhaid i bob bws a bws mini sydd o dan gontract i'r Cyngor ddangos arwydd ar flaen a chefn y cerbyd, pan fo'n cael ei ddefnyddio ar waith contract, yn dangos bod y cerbyd yn cael ei ddefnyddio i gludo plant. Dim ond tra bydd y cerbydau wedi'u contractio i'r Cyngor y bydd yr arwyddion yn cael eu harddangos.

6. DARPARIAETH CLUDIANT AM DDIM

Mae dyletswydd statudol ar y Cyngor i ddarparu cludiant yn rhad ac am ddim i ddisgyblion i'w hysgol briodol agosaf os ydynt yn byw ymhellach na "phellter cerdded" i'r ysgol honno. Mae'r Cyngor wedi cytuno i ddiffinio'r pellteroedd hyn, yn unol â'r cyfyngiadau statudol h.y. 2 milltir i blant oedran Cynradd (3-11) a 3 milltir i ddisgyblion oedran Uwchradd (11-16). Dyma fydd yn digwydd hyd yn oed pan na fydd yr ysgol a fynychir yn cael ei chynnal gan yr awdurdod, e.e. os yw mewn ardal ALI cyfagos.

Mae system docynnau adnabod ar gludiant wedi'i chyflwyno ar gyfer disgyblion oed uwchradd. Rhaid dangos y tocyn hwn wrth fynd ar y cerbyd priodol am fod contractwyr wedi'u cyfarwyddo i beidio â chaniatau i unrhyw blentyn deithio ar gerbyd heb un. Mae'n bwysig bod y tocyn hwn yn cael ei gadw'n ddiogel oherwydd gellid codi ffi am ddarparu un arall.

Pan fydd disgyblion yn mynychu ysgol heblaw'r un briodol agosaf, fel y mae wedi'i diffinio gan y Cyngor, oherwydd dewis y rhiant, bydd y rhieni/gofalwyr yn derbyn y cyfrifoldeb llawn am y trefniadau cludiant. (Bydd hyn yn golygu bod yn rhaid iddyn nhw wneud yr holl drefniadau angenrheidiol a thalu'r costau).

Ymhob achos, penderfynir ar ddull y cludiant yn ôl y ffordd fwyaf effeithlon o ddefnyddio adnoddau, yn amodol ar unrhyw ofynion anghenion arbennig. Gellir darparu cludiant drwy wasanaeth cludiant ysgol ar gytundeb neu wasanaethau cludiant cyhoeddus sy'n bodoli eisoes a fydd, ynghyd â maint a math y cludiant (bws, bws mini, trê, tacsï ac ati), yn cael ei benderfynu gan yr angen i ddefnyddio adnoddau mewn ffordd effeithlon.

7. NEWID YSGOLION – TREFNIADAU CLUDIANT

Os bydd teulu disgybl yn symud i gyfeiriad y tu allan i ddalgylch dynodedig yr ysgol, ni fydd cludiant i'r ysgol wedi'i ddarparu'n rhad ac am ddim iddo ef neu os bydd y symud hwnnw'n digwydd yn ystod eu haddysg gynradd neu flynyddoedd saith, wyth neu naw yn yr ysgol uwchradd. Bydd ceisiadau a wneir ar ran disgyblion sy'n symud yn ystod blynyddoedd deg ac un ar ddeg yn cael eu hystyried yn unigol. Bydd cludiant o'r fath wedi'i ddarparu fel arfer os gellir ei sicrhau drwy'r gwasanaethau sy'n bod eisoes ac na fydd yn golygu unrhyw ffi ychwanegol i'r Cyngor.

8. TRAFNIDIAETH ÔL-16

Mae'n bosibl y bydd gan pob myfyriwr 16, 17 neu 18 oed ar 1 Medi, sy'n mynychu cwrs cyntaf astudiaeth llawn amser mewn coleg/ysgol â'r hawl i deithio am ddim os yw'n ofynnol eu bod yn teithio o leiaf dair milltir ym mhob cyfeiriad (o'r cartref i'r coleg/ysgol ac yn ôl) ar yr amod fod y myfyriwr yn mynychu'r darparwr ôl-16 agosaf a phriodol.

Yn ôl yr Awdurdod y darparwyr priodol agosaf yw: Y Coleg, Merthyr Tudful, darpariaeth Cyfrwng Cymraeg ôl-16 yn

Ysgol Gyfun Rhydywaun, darpariaeth ffydd ôl-16 yn St John's Aberdâr a Cardinal Newman, Pontypridd. Pan nad oes cyrsiau'n cael eu darparu gan y Coleg, bydd trafnidiaeth ddim ond yn cael ei darparu i un ai gan Coleg Y Cymoedd (Ystrad Mynach ac Aberdâr) a Choleg Pen-y-bont – Campws Pencoed.

Rhaid i fyfyrwyr sydd am drafnidiaeth i fynychu addysg ôl-16 ffydd/Cymraeg fod wedi mynychu addysg brif ffrwd ffydd/Cymraeg er mwyn cymhwyso.

Gall darparu trafnidiaeth gynnwys tocynnau ar gyfer trafnidiaeth gyhoeddus. Bydd disgwyl i fyfyrwyr wneud eu trefniadau eu hunain i gyrraedd y man casglu agosaf.

Dylai'r myfyriwr gysylltu â'r swyddfa gyffredinol yn y coleg ar ddechrau'r cwrs, er mwyn cwblhau ffurflen cais am drafnidiaeth. (Dylid nodi fod y rhestr o golegau cymwys yn cael ei hadolygu ar hyd o bryd ac nad yw'n gyflawn).

9. MONITRO A GWEITHDREFN GWYNION

Bydd pob cerbyd ar gael ar gyfer gwiriadau ar hap gan y Comisiynydd Traffig, neu gorff addas arall, pan fydd angen. Bydd unrhyw gwynion a dderbynnir gan y Cyngor gan rieni'n ymwneud â gwasanaethau neu gerbydau'n cael eu hymchwilio ar unwaith. Os gwelid bod lle i'r gwyn, gweithredir yn unol â'r amodau sydd wedi'u hamlinellu yn y cytundeb.

Bydd y Cyngor, ar ddiwrnodau nas nodir, yn gwneud gwiriadau ar hap ar gytundebau i sicrhau eu bod yn cael eu gweithredu. Bydd y gwiriadau hyn yn digwydd o leiaf unwaith bob tymor ysgol. Bydd dangosyddion perfformiad yn ymwneud â phrydlondeb a boddhad y cleient ymhlith pethau eraill.

Bydd rhieni yn cael eu hysbysu o unrhyw newidiadau i drefniadau teithio neu newidiadau pan fydd cytundebau yn cael eu hadnewyddu.

10. CLUDIANT AR GYFER DISGYBLION AG ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG, ANABLEDD A/NEU GYFLWR MEDDYGOL

Ni fydd anghenion cludiant arbennig gan lawer o ddisgyblion ag anghenion addysgol arbennig (AAA), anabledd a/neu gyflwr meddygol a bydd eu hawliau yn dilyn rhai disgyblion eraill mewn ysgolion prif ffrwd. Yn yr achosion hyn bydd y polisi cludiant ysgol cyffredinol yn gymwys. (Gweler adrannau 6-8 ac 11)

Efallai bydd disgyblion ag AAA, anabledd a/neu gyflwr meddygol na allant gerdded i'w hysgol addas agosaf oherwydd eu AAA, anabledd a/neu gyflwr meddygol yn gallu hawlio cludiant yn amodol ar asesiad o anghenion unigol gan yr awdurdod lleol mewn ymgynghoriad ag asiantaethau priodol eraill, gan gynnwys y gwasanaeth lechyd.

Wrth ystyried a all disgybl gerdded i'w hysgol addas agosaf, bydd ystyriaeth am a yw'n rhesymol disgwyl i'r disgybl gael oedolyn cyfrifol gydag ef/hi.

Yr 'ysgol addas agosaf' yw'r ysgol agosaf o ran pellter sy'n diwallu anghenion y disgybl fel y pennir gan yr awdurdod lleol a lle mae lle ar gael. Bydd yr awdurdod lleol hefyd yn ystyried a yw'r llwybr penodedig y byddai disgwyl i ddisgyblion ei gerdded 'ar gael' h.y. bod hi'n ddigon diogel. Bydd y cludiant penodol a fydd yn cael ei ddarparu'n cael ei benderfynu gan yr awdurdod lleol yn unol â'r asesiad o anghenion unigol a gynhaliwyd.

Os ydy plentyn yn mynd i ddewis arall o ysgol, h.y. nid yr ysgol addas agosaf a bennir gan yr awdurdod lleol, yn hytrach ysgol arall y mae'r rhiant/gofalwr wedi'i dewis, y rhiant/gofalwr fydd yn gyfrifol am gludo'r plentyn i'r ysgol ac adref.

Bydd yr holl gludiant i ddisgyblion ag AAA, anabledd a/neu gyflwr meddygol yn amodol ar adolygiad rheolaidd, a bydd yr awdurdod lleol yn pennu'r cyfnod adolygu ymhob achos a bydd adolygiad o leiaf yn flynyddol.

Cyfrifoldeb rhiant/gofalwr y disgybl yw dweud wrth yr awdurdod lleol am unrhyw newidiadau i anghenion a/neu gyflwr meddygol y disgybl er mwyn gallu adolygu'r angen parhaus am gludiant.

Mae angen pum niwrnod ysgol i osod y newid i drefniadau cludiant disgyblion ag AAA, anabledd a/neu gyflwr meddygol ar waith ar ôl i'r awdurdod lleol ddyfarnu'r cludiant.

11. CLUDIANT I YSGOLION GWIRFODDOL DAN GYMORTH

Mae disgyblion sy'n mynychu'r ysgol wirfoddol dan gymorth agosaf o enwad y rhiant yn derbyn cludiant am ddim os yw'r pellter yn unol â'r polisi y cytunwyd arno gan y Cyngor.

12. TREFNIADAU ARBENNIG AR GYFER 'LLWYBRAU NAD YDYNT AR GAEL'

Gall y Cyngor amrywio ei wasanaeth yn ôl ei ddoethineb. Cydnabyddir y bydd achlysuron yn codi pan ystyrir bod rhai llwybrau'n rhain 'nad ydynt ar gael'. Yn yr amgylchiadau hyn mae gan y Cyngor yr hawl, lle ystyrir bod llwybr yn un nad yw 'ar gael', i ddarparu cludiant ysgol rhad ac am ddim sy'n is na'r cyfyngiadau dewisol fel yr argymhellir gan y swyddogion priodol. Fel mater o bolisi, caiff y llwybrau a ystyrir 'nad ydynt ar gael' eu hadolygu bob dwy flynedd. Bydd y Cyngor yn ystyried y meini prawf canlynol wrth ddod i benderfyniadau o'r fath:

- nad oes gwasanaeth bysiau ar gael ar hyd y llwybr rhwng y cartref a'r ysgol;
- bod graddfa'r perygl sy'n gysylltiedig â'r daith hon yn gymaint fel bod y plant a'r rhieni sy'n teithio gyda nhw mewn perygl gan draffig.

Mae'r llysoedd wedi dyfar h bod llwybr "ar gael" os bydd plentyn, gydag oedolyn, yn gallu cerdded i'r ysgol yn rhesymol ddiogel.

13. TEITHWYR SY'N TALU

O bryd i'w gilydd, mae'n bosibl y bydd nifer y disgyblion sy'n cael eu cludo gan y Cyngor ar gerbydau dan gytundeb yn is na'r lle sydd ar gael ynddynt. Mewn achosion o'r fath, bydd y Cyngor yn cadw'r hawl, drwy ddefnyddio pwerau priodol, i sicrhau bod mwy o le ar gael i blant sy'n byw o fewn y cyfyngiadau dewisol (gwelwch "Darpariaeth Cludiant yn Rhad ac am Ddim" uchod). Pan fydd lleoedd yn dod ar gael ar gerbydau fel hyn, fe ellir codir ffi sefydlog. Os fydd y gwasanaeth hwn yn cael ei ddarparu, nid yw yn cynrychioli rhwymedigaeth ar ran y Cyngor. Gall y Cyngor ddileu'r gwasanaeth hwn os bydd amgylchiadau'n newid – ar fyr rybudd o bosib.